

Aanpak: Bemoeizorg Jeugd

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- Bureau jeugdzorg Overijssel
- GGD IJsselland
- GGD IJsselland; Team Via bemoeizorg jeugd

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

De gemeente Zwolle financiert de aanpak Bemoeizorg Jeugd. De uitvoeringsregie ligt bij de GGD. De Bemoeizorg Jeugd is ontstaan vanuit het team VIA (Vangnet, Informatie en Advies), dat opereert binnen het domein van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ). Het team VIA bestaat sinds 1998 en heeft als hoofdtaak het bieden van bemoeizorg.

Bemoeizorg Jeugd biedt een vangnetfunctie voor gezinnen (minimaal één volwassene en één minderjarig kind) met multi-problematiek waarop de criteria 'zorgwekkend' en 'zorgmijndend' van toepassing zijn. Doel van Bemoeizorg Jeugd is gezinnen te motiveren om toch hulp te accepteren.

De gemeente Zwolle streeft naar een situatie waarin zo min mogelijk beroep moet worden gedaan op de inzet van Bemoeizorg Jeugd. Het uitgangspunt is dat binnen de jeugdketen problemen en risicofactoren bij kinderen en jeugdigen en hun ouders tijdig worden gesignaleerd en hulp of begeleiding zo snel mogelijk wordt ingezet. Hier ligt een belangrijke taak voor de partners direct betrokken bij het CJG. Voordat een gezin wordt aangemeld voor Bemoeizorg Jeugd worden eerst de overige partners geconsulteerd en in het casuïstiek overleg wordt vastgesteld dat verwijzing naar Bemoeizorg Jeugd moet plaatsvinden.

In de praktijk worden gezinnen veelal aangemeld door partijen die niet afkomstig zijn uit hulpverleningsorganisaties, zoals woningbouwverenigingen, sociale zaken en familie.

Op dit moment krijgen 75 gezinnen in Zwolle zorg en ondersteuning vanuit de aanpak Bemoeizorg Jeugd.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft 'Bemoeizorg Jeugd' getoetst aan de hand van vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	✓ De gemeente hanteert de omschrijving van gezinnen met multiproblematiek waarop de criteria 'zorgwekkend' en 'zorgmijndend' zijn. De omschrijvingen van de netwerkpartners sluiten hierbij aan.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	X De gemeente heeft geen beeld van de omvang van de doelgroep. Wel is bekend in welke wijken de problematiek bestaat.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	✓ De aanmelding loopt via het aanmeldpunt VIA. Dit is bij de netwerkpartners bekend.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ Veel verschillende partijen melden gezinnen aan voor de aanpak. De gemeente noemt ook de woningbouwcorporaties en de scholen als melders voor de aanpak.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut	✓ Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut. In de nota 'Werken vanuit vertrouwen' staat hierover: Inwoners zijn zelfredzaam en participeren op eigen kracht met inzet van informele netwerken in de samenleving.
	Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	✓ Per gezinssituatie wordt ingeschat in hoeverre het sociale netwerk betrokken kan worden bij stabilisatie en verbetering van de omstandigheden rondom het gezin.
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	✓ Het uitgaan van wat het gezin nodig heeft wordt als volgt omschreven in de documentatie: 'uitgaan van de situatie van de cliënt en niet van een model'.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	<p>✓ De gemeente heeft haar beleid voor het sociale domein en het jeugddomein vastgelegd in de nota's 'Werken vanuit vertrouwen. Visie sociaal domein' en 'De toekomst van Zwolle. Samenwerken aan verbeteringen voor de jeugd'.</p> <p>✓ In bovengenoemde beleidsdocumenten is aandacht voor de aanpak van GGSR en heeft de gemeente samen met netwerkpartners ook voor deze doelgroep een visie geformuleerd voor de aanpak van de problematiek van deze gezinnen.</p> <p>✓ Gemeente en netwerkpartners geven aan dat het doel is om gezinnen met multiproblematiek die zorgwekkend en zorgmijndend zijn te motiveren om toch hulp te accepteren. LET OP: Eén van de netwerkpartners omschrijft de doelen van de aanpak erg beperkt.</p>
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	X In 2008 is de aanpak geëvalueerd, daar is ook een rapportage van verschenen. Daarna heeft geen evaluatie plaatsgevonden. Wel wordt de aanpak in de periodieke managersoverleggen tussen de GGD en de in geheel Team VIA participerende instellingen besproken.
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	<p>✓ Er is één regisseur die de zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt. LET OP: Eén van de netwerkpartners geeft echter aan dat hiervan geen sprake is.</p>
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	X De doorzettingsmacht voor de regisseur is niet geregeld.
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	✓ Er zijn functie-eisen opgesteld voor de regisseur. Er zijn geen afspraken gemaakt over de maximale caseload.
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met een gezamenlijk plan per gezin	<p>✓ Binnen de aanpak Bemoeizorg Jeugd wordt gewerkt met één plan per gezin. LET OP: De doelen uit het gezinsplan zijn volgens de netwerkpartners niet automatisch leidend voor het handelen van de professionals in het gezin.</p>
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	✓ Bemoeizorg Jeugd heeft betrekking op de problemen van alle gezinsleden en alle leefgebieden.
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ Bemoeizorg Jeugd is een outreachende aanpak. De werkzaamheden van het team vinden grotendeels plaats waar de cliënten zijn, niet op kantoor.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	X De netwerkpartners verschillen van mening over de mate waarin 'dwang en drang' deel uitmaken van de aanpak. De aanpak is vooral gebaseerd op vertrouwen winnen, in beeld blijven, creativiteit en vasthoudendheid.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR. De GGD heeft de uitvoeringsregie.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✓ De gemeente geeft aan dat er binnen Bemoeizorg Jeugd een escalatiemogelijkheid bestaat, namelijk via het zogenaamde managersoverleg. Die escalatiemogelijkheid is het afgelopen jaar ook gebruikt.
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✓ Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak (waaronder onderwijs, GGZ, woningbouwcorporaties, schuldhulpverlening).
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✓ De samenwerkingsafspraken voor wat betreft de deelname van partijen aan Team VIA als geheel, liggen vast in contracten tussen de GGD en de instellingen. Deze zijn niet beschikbaar gesteld aan STJ.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✓ Voor de vier partijen die aan het team zelf deelnemen, dus Icare JGZ, GGD IJsselland JGZ, De Kern en Bureau Jeugdzorg Overijssel is deze bevoegdheid direct geregeld. Voor de overige netwerkpartners geldt dat het team overlegt over de mogelijkheden.
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	✓ Het delen van informatie binnen de aanpak vindt plaats op basis van de Handreiking Gegevensuitwisseling Bemoeizorg.

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	✓ Er is geen maximale tijd afgesproken voor de aanpak; de aanpak loopt door tot de doelen behaald zijn.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	✗ Er zijn geen afspraken gemaakt met de netwerkpartners om te voorkomen dat de gezinnen binnen de aanpak moeten wachten op zorg en ondersteuning. In de praktijk stagneert de aanpak regelmatig doordat veel partijen, zoals scholen, sociale zaken, woningbouwverenigingen, huisartsen niet langdurig/outreaching werken.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✗ De gemeente geeft aan dat er afspraken zijn gemaakt over het vervolg van de aanpak, maar volgens de netwerkpartners is dit niet het geval. In de praktijk worden gezinnen wel overgedragen, bijvoorbeeld aan de reguliere hulpverlening.